

25-Fevral, 2025-yil

O‘ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TILLARNI BILISH ISTIQBOLLARI

Normatov Azamatbek Abduxalilovich

Fransuz tili nazariyasi va amaliyoti kafedrası o‘qituvchisi, doktorant

e-mail: normatovazamatbek84@gmail.com

Annotatsiya: *O‘zbekiston boy madaniy merosi, go‘zal tabiati va tarixiy yodgorliklari bilan turistlarni jalb qilish uchun ulkan salohiyatga ega. So‘nggi yillarda davlat turizmni rivojlantirishga katta e‘tibor qaratib, xorijiy sayyohlar oqimini oshirishga harakat qilmoqda. Ushbu jarayonda turizm xizmatlari sifatini oshirish va xalqaro miqyosda raqobatbardosh bo‘lish uchun xorijiy tillarni bilish muhim ahamiyatga ega. Maqolada O‘zbekistonda turizm sohasini rivojlantirishda xorijiy tillarni bilishning ahamiyati, imkoniyatlari va istiqbollari tahlil qilinadi.*

Kalit so‘zlar: *xorijiy tillar, turizm infratuzilmasi, xizmat ko‘rsatish, xalqaro hamkorlik, malakali kadrlar, raqobatbardoshlik.*

O‘zbekistonda turizm sohasining rivojlanish tendensiyalari mamlakatimiz mustaqillikka erishgach, davlat siyosatining muhim ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllandi. Mustaqillik yillarida, O‘zbekistonning tarixiy merosi, tabiiy boyliklari va madaniyati dunyo miqyosida tanitilib, xalqaro turizm oqimlarini jalb qilish maqsadida qator islohotlar amalga oshirildi. Ammo bu yo‘nalishdagi jadal rivojlanish aynan 2019-yildan boshlab yangi bosqichga ko‘tarildi, O‘zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi tashkil etilib, sektorni davlat siyosati darajasida qo‘llab-quvvatlashga kirishildi. Islohotlar dastlab mamlakatning turizm infratuzilmasini yaxshilashga qaratildi. Zamonaviy mehmonxonalar, restoranlar, transport tarmoqlari qurilishi va yangilanishi orqali xizmat ko‘rsatish sifati xalqaro talablar darajasiga olib chiqildi. Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi tarixiy shaharlardagi aeroportlar xalqaro sertifikatlariga mos ravishda rekonstruktsiya qilindi, bu esa chet el sayyohlariga qulaylik yaratdi. Shu bilan birga, milliy yo‘llar va transport tizimlari ham takomillashtirildi.

Xorijiy turistlarni jalb qilish uchun eng muhim qadamlaridan biri viza tizimining soddalashtirilishi bo‘ldi. 2018-yilda qator mamlakatlar fuqarolariga vizasiz rejim joriy qilindi va elektron viza olish imkoniyati yaratildi. Bu yangiliklar O‘zbekistonga kirishni ancha osonlashtirdi va sayyohlar sonining sezilarli o‘shishiga olib keldi. Shuningdek, milliy va xalqaro darajadagi yirik tadbirlar va festivallar tashkil etilishi turizmni rivojlantirishda muhim rol o‘ynamoqda. Jumladan, “Sharq taronalari” xalqaro musiqa festivali, xalqaro sport musobaqalari va boshqa madaniy tadbirlar O‘zbekistonga xalqaro e‘tiborni jalb qilmoqda. Shu tarzda, yurtimizda turizm sohasining rivoji ko‘plab sohalarni qamrab olib, mamlakatning iqtisodiy va madaniy salohiyatini oshirishga xizmat qilmoqda.

Globalizatsiya jarayonining jadallashishi bilan turizm sanoati milliy iqtisodiyotlarning muhim tarkibiy qismlaridan biriga aylandi. Xalqaro sayohatlarning

25-Fevral, 2025-yil

ko‘payishi turizm xizmati ko‘rsatuvchilardan, xususan, gidlar, mehmonxona va restoran xodimlaridan ko‘p tillilikni talab qiladi. Bu O‘zbekiston uchun ham katta ahamiyatga ega, chunki xorijiy sayyohlar oqimini oshirishda xizmat ko‘rsatish darajasining xalqaro talablar darajasida bo‘lishi zarur. Xorijiy tillarni bilish turizm sohasidagi xizmat ko‘rsatishning muhim omili hisoblanadi va turistlarning umumiy sayohat tajribasini yaxshilashda asosiy omil bo‘lib xizmat qiladi [1, 6].

Birinchidan, xorijiy tillarni bilgan xodimlar turistlar bilan samarali muloqot o‘rnatadi, bu esa xizmat ko‘rsatish sifatini oshiradi. Xorijiy tillarda xizmat ko‘rsatish xodimlari sayyohlarga qiyinchiliksiz ma‘lumot berish, ularning ehtiyojlarini to‘g‘ri tushunish va ularga aniq yordam ko‘rsatish imkonini beradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, sayohatchilarning sayohat qilgan joyidagi xotiralari va tajribalari ko‘pincha muloqot qilish qobiliyatiga bog‘liq bo‘ladi. Turistlar o‘z tillarida xizmat olganlarida, ular o‘zlarini qulayroq his qiladi va xizmat ko‘rsatish darajasidan ko‘proq mamnun bo‘ladi.

Ikkinchidan, xorijiy tillarni bilish xalqaro raqobatbardoshlikni oshiradi. Turizm sohasida xizmat ko‘rsatuvchilar o‘z tillarida xizmat oladigan sayyohlarga afzal ko‘riladi, bu esa O‘zbekiston turizm bozoridagi raqobatda oldinga chiqishiga yordam beradi. Ingliz, fransuz, nemis, xitoy tillarini biladigan xodimlar xalqaro sayyohlarni o‘ziga jalb qiladi, ayniqsa, tilni bilish sayyohlarning dam olish va ko‘ngilochar xizmatlardan yanada samarali foydalanishiga imkon beradi.

Xorijiy tillarni bilishning iqtisodiy jihatlari ham bor. Ko‘p tillarni biluvchi mutaxassislar turizm kompaniyalarining xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlarini oshiradi. Bu nafaqat xususiy kompaniyalarning daromadlarini, balki mamlakatning yalpi ichki mahsulotiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO) ma‘lumotlariga ko‘ra, turistlar mamlakatga kelganda eng birinchi navbatda til va xizmatlar sifatiga e‘tibor berishadi [2, 21].

Shunday qilib, ta‘lim tizimida turizm sohasida xorijiy tillarni biladigan malakali mutaxassislar tayyorlash soni va sifatini oshirishga e‘tibor qaratilishi kerak. Bu nafaqat sayyohlar oqimini oshiradi, balki ularning mamlakatda qoldiradigan iqtisodiy hissasini ham sezilarli darajada ko‘paytiradi.

Xorijiy tillarni bilish turizm sohasida xizmat ko‘rsatuvchi mutaxassislar uchun nafaqat muhim ko‘nikma, balki xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish va xalqaro raqobatda muvaffaqiyat qozonishning kaliti hisoblanadi. Yurtimiz turizm sanoatini global darajada rivojlantirish uchun xorijiy tillarni o‘rganish sohadagi yutuqlarning asosiy omillaridan biri bo‘lib qolmoqda. Xorijiy tillarni bilish orqali turizm sohasi quyidagi muhim imkoniyatlarga ega bo‘ladi:

1. Xizmat ko‘rsatish sifati oshishi. Turistlar o‘z ona tillarida muloqot qila oladigan xizmat xodimlari bilan bevosita aloqada bo‘lishganda, ular xizmatlardan qulay foydalanadi. Bu holat turistlarning umumiy tajribasini sezilarli darajada yaxshilaydi. Tadqiqotlar ko‘rsatganidek, xizmat ko‘rsatish sohasidagi muvaffaqiyatning asosiy omillaridan biri sifatli muloqotdir, chunki til to‘siqlarini yo‘q qilish orqali turistlar o‘zlarini xavfsiz va qulay his qilishadi. Masalan, turli tillarda ma‘lumot berish xizmatlari, mehmonxonadagi qo‘llanmalar

25-Fevral, 2025-yil

va gidlarning sayohat davomida chet tillarda xizmat ko‘rsatishi turistlarning mamnunligini oshiradi. Bu ularning qayta tashrif buyurish ehtimolini kuchaytiradi.

2. Xalqaro hamkorlikning kuchayishi. Xorijiy tillarni bilish xalqaro hamkorlikni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Xususan, turizm kompaniyalari xorijiy sheriklar, sarmoyadorlar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri samarali muloqot o‘rnata oladi. Bunday hamkorlik turizm infratuzilmasini rivojlantirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro loyihalarni amalga oshirishda katta yordam beradi. Xorijiy sarmoyadorlar ko‘pincha o‘z tillarida muloqot qilish imkoniyatiga ega bo‘lishni qadrlaydi, bu esa ishonchli biznes aloqalari o‘rnatishga olib keladi. Natijada, O‘zbekiston xalqaro bozorda o‘z pozitsiyalarini mustahkamlab, turizm sohasidagi investitsiyaviy jalb etuvchanligini oshiradi.

3. Raqobatbardoshlik oshishi. Xorijiy tillarni bilish turizm sanoatini xalqaro raqobatda ustun qilishga yordam beradi. Turistlar o‘z tillarida xizmat ko‘rsatish imkoniyatini qadrlashadi va bunday imkoniyatni taqdim eta oladigan joylarni tanlashadi. O‘zbekiston, boshqa turizm markazlari bilan solishtirilganda, turistlarga ko‘p tilli xizmat ko‘rsatishni taklif qilsa, jahon bozorida raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Ko‘p tilli xizmatlarning mavjudligi, jumladan, mehmonxonalarda, restoranlarda va turli ko‘ngilochar joylarda xorijiy turistlarga qulay muhit yaratadi [3, 120]. Bu sayyohlarning mamlakatda uzoqroq qolishiga va ko‘proq mablag‘ sarflashiga sabab bo‘ladi, natijada, mamlakat iqtisodiyotiga ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

O‘zbekistonning turizm sohasidagi o‘sishi va rivojlanishi xorijiy tillarni biladigan malakali kadrlar yetarli bo‘lishi bilan bevosita bog‘liqdir. Sayyohlarga yuqori sifatli xizmat ko‘rsatish va mamlakatning xalqaro maydonda raqobatbardoshligini oshirish uchun xorijiy tillarni o‘rganish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, xorijiy tillarni o‘rgatish jarayonida bir qator muammolar mavjud bo‘lib, ular mamlakat turizm sohasida rivojlanishning sekinlashishiga olib kelishi mumkin:

- Turizm sohasida xorijiy tillarni biladigan malakali xodimlar, jumladan gidlar, mehmonxona xodimlari, restoran va turli xizmat ko‘rsatuvchilar yetishmovchiligi katta muammo bo‘lib qolmoqda. Jahon turizm bozorida raqobatbardosh bo‘lish uchun xizmat ko‘rsatish xodimlari kamida bir yoki ikki xorijiy tilni puxta bilishi kerak. Ayni paytda mavjud kadrlar bazasi bu ehtiyojni qondira olmaydi, bu esa xalqaro sayyohlar oqimining pasayishiga sabab bo‘lishi mumkin. Bu muammoni hal qilish uchun kadrlar tayyorlashda xorijiy tillarni chuqur o‘rganishga yo‘naltirilgan maxsus dasturlar va kurslarni kengaytirish zarur.

- Oliy ta‘lim muassasalarida turizm va mehmondo‘stlik sohasi bo‘yicha mutaxassislar tayyorlanayotgan bo‘lsa-da, xorijiy tillarga puxta e‘tibor qaratilishi lozim. Ko‘plab dasturlar nazariy bilimlar berish bilan chegaralanadi. Bu esa o‘qitilayotgan mutaxassislarning real sharoitlarda xorijiy tillarda erkin muloqot qilish ko‘nikmalarini yetarlicha rivojlantirmaydi. Oliy ta‘lim tizimida xorijiy tillarni amaliyotga yaqinlashtirish, sohada ishlashga tayyor kadrlarni yetishtirish uchun yangi uslub va dasturlar joriy etilishi lozim.

25-Fevral, 2025-yil

- O‘zbekistonning turizm sohasidagi o‘sishi xalqaro miqyosda tan olinish uchun xizmat ko‘rsatish xodimlarining ko‘p tilli bo‘lishini talab qiladi. Biroq xorijiy tillarni o‘rganish bo‘yicha dasturlar ko‘pincha xalqaro standartlarga moslashtirilmagan va sayyohlik sohasining talablariga mos kelmaydi. O‘qitish jarayonida dunyo bo‘ylab sayohatchilar bilan muloqot qilishning real amaliyotlarini o‘rgatish, sayyohlikka doir maxsus atamalar va xalqaro me‘yorlar asosida o‘quv dasturlarini ishlab chiqish muhimdir.

Bu muammolarni hal etish uchun xorijiy tillarni o‘rgatish metodikalarini modernizatsiya qilish va sohaga moslashtirish zarur. Birinchi navbatda, turizm sohasidagi xodimlar uchun maxsus xorijiy tillar kurslari va treninglar tashkil etilishi kerak. Bu kurslar umumiy til bilimidan tashqari, xizmat ko‘rsatish madaniyati, xalqaro standartlar va mehmondo‘stlik sanoati ehtiyojlariga moslashtirilgan bo‘lishi lozim. Maxsus o‘qitish dasturlari xalqaro tajribalar va sayyohlik standartlariga asoslangan holda ishlab chiqilishi lozim. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish orqali chet ellik mutaxassislarni jalb etish, malakali o‘qituvchilarni tayyorlash va kadrlar malakasini oshirish dasturlari muhim ahamiyatga ega [4, 56]. Bunday sa’y-harakatlar orqali xorijiy tillarni biladigan malakali kadrlar tayyorlash mamlakatimiz turizmining raqobatbardoshligini oshiradi va xalqaro maydonda o‘z o‘rnini mustahkamlaydi.

O‘zbekiston turizm sohasining raqobatbardoshligini oshirish va xalqaro miqyosda rivojlantirishda xorijiy tillarni bilish katta ahamiyatga ega. Xorijiy tillarni o‘rganish imkoniyatlarini kengaytirish, mutaxassislarni tayyorlash hamda xorijiy sayyohlarga sifatli xizmat ko‘rsatish orqali turizm sohasidagi yutuqlarni yanada rivojlantirish mumkin. Bu jarayonda davlat ko‘magi, mazkur sohada ta’lim tizimining isloh qilinishi va xalqaro tajribani o‘zlashtirish muhim rol o‘ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 15-yanvardagi PF-52-sonli “Turizm, madaniyat, madaniy meros va sport sohalarini yanada rivojlantirish uchun qo‘shimcha sharoitlar yaratish to‘g‘risida”gi Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi ma’lumotlari.
3. Cummings, S., Hoadley, S. (2019). *Tourism and Language Learning: Building Bridges in Globalized Environments*. New York: Palgrave Macmillan.
4. Johnson, P., & Harris, A. (2020). *Tourism, Communication, and Multilingualism: Understanding Tourist Interactions in Global Contexts*. London: Routledge.